
Katta

Mým snem bylo stát se ambasadorkou varhanní hudby

TEXT: TOMÁŠ S. POLÍVKA

Foto: Tomáš Nosil

ZASTUPOVÁNA OSA
OD 2014, V DATABÁZI
MÁ REGISTROVÁNO
33 HUDEBNÍCH DĚL

Varhanice, cembalistka a zpěvačka Katta ušla dlouhou, dobrodružnou cestu od interpretace klasiky k autorství vlastních kompozic. Je proto logické věnovat rozhovor v Autoru in právě jejímu přerodu ve skladatelku. Dotkneme se ovšem i témat jako zahraniční koncerty či Kattin unikátní nástroj.

Není zrovna běžné, aby vrcholný interpret klasické hudby přešel ke komponování. Co bylo prvním impulzem k tomu, že jste začala skládat?

Protože pocházím z herecké rodiny, máma je herečka, teta je herečka a mezi přáteli máme i různé výtvarníky, umění pro mě odmala představovalo komplexní záležitost. Nestačilo mi být ve škatulce klasické hudby. Poslouchala jsem široké spektrum muziky včetně elektroniky a říkala si, že chci dělat něco progresivního, víc pro mladé lidi. Na klasickou varhanní hudbu, pokud nejde vyloženě o experimentální záležitosti, chodí spíš konzervativní publikum. Jenže moje dlouholeté téma bylo ukázat varhany v novém kontextu. Už během studia na JAMU jsem získala stipendium do nizozemského Utrechtu, kde jsem začala experimentovat. Soudobí skladatelé mi napsali například kompozice pro varhany a elektroniku. A pak jsem jednou byla na festivalu Colours of Ostrava, kde hrál v chrámu Božského Spasitele Stephan Micus.

Vida, na tomhle vystoupení v roce 2006 jsme byli spolu.

A pamatujete tu úžasnou atmosféru, tu spoustu lidí v kostele, kteří by v životě nepřišli na varhanní koncert, jak posedávali, polehávali, postávali a soustředěně si užívali Micusovu muziku? V tu chvíli jsem si řekla, tohle je výzva. Pro takové publikum chci hrát. Micus hraje na jednu píšťalku, čímž nechci bagatelizovat, a já jich mám tisíce! To přece musím dokázat. Koncert mě silně oslovil a došlo mi, že Micusova síla je i v tom, že dělá vlastní hudbu. Ještě naplněná dojmy z vystoupení jsem den poté koncertovala ve Slavkově. Varhany tam

Foto: Tomáš Nosil

měly úžasně flétnové rejstříky. Samotný kostel vyzařoval zvláštní energii, ze stěn vystupovaly reliéfy apoštolů. A na jednu se ve mně odněkud vynořila moje první skladba, kterou jsem později nazvala Slavkof. Šlo o povznášející, úchvatný pocit! Uvědomila jsem si, že skrze vlastní hudbu mohu posluchače oslovit mnohem intenzivněji. Skládání pro mě představuje to největší možné sebevyjádření. Interpretace děl jiných skladatelů, i když do ní vložíte kus sebe a nastudování stejné kompozice různými interprety se vždy zákonitě liší, stále musí respektovat zápis. Je do jisté míry svazující. Vlastní skladba mi dává ohromnou svobodu a pocit štěstí. Energií, jaká ze mě jde při interpretaci vlastní hudby, jsem nikdy předtím nezažila. Přitom jsem byla například do Bacha, Messiaena nebo Pärta naprosto ponořená. Myslela jsem, že víc už ze sebe vydat nedokážu. Ukázalo se, že skrze vlastní psaní dokážu, jsem to nejvíc já. Takovou autenticitu nelze ničím nahradit.

Když nadšeně mluvíte o provedení vlastních kompozic, vnucuje se otázka, zda se tím nedostává do pozadí interpretace klasiky.

Foto: Pierre Weber

Představte si, že mi psaní naopak pomohlo. To, že jsem díky skládání objevila novou dimenzi, mě více osvobodilo i v interpretaci klasické hudby. Klasiku hraji dál a nikdy ji nepřestanu milovat. Navíc mě udržuje v kondici, i když vlastní skladby si píší technicky velmi komplikované.

Když jsem začala interpretovat vlastní tvorbu, neodvážila jsem se hned postavit na ní celý program koncertu a prezentovat se jako skladatelka. Nejpřirozenější pro mě bylo dát dohromady klasické skladby, které mě ovlivnily a jsou blízké mému hudebnímu jazyku, spolu s několika autorskými. Což ilustruje i moje album *Veni Sancte Spiritus*, které začíná a končí Johannem Sebastianem Bachem. Mezitím hraji Arva Pärta a Oliviera Messiaena. Právě jejich díla jsem se snažila logicky provázat s vlastními skladbami. Arvo Pärt zhudebnil ortodoxní liturgický text *Bogoróditse djévo* a já zhudebnila stejný staroslověnský text. Od Messiaena jsem nahrála *Messe de la Pentecôte* a sama složila hudbu na svatodušní

gregoriánský chorál, který byl jednou z Messiaenových inspirací. Všechno přirozeně zapadá do jednoho celku.

Když hrajete v zahraničí, naplňujete spíše zadání interpretace klasické hudby, nebo provádíte i vlastní věci a vytváříte si sama dramaturgii koncertu?

Jsem-li oslovena, abych odehrála vlastní recitál, vytvářím si dramaturgii sama, ale když jde o práci s orchestrem, logicky naplňuji zadání. Momentálně zažívám takový debut na německém trhu, začala jsem spolupracovat s agenturou IMG Artists, která mi zařídila sérii koncertů, kde mohu představit i vlastní skladby. Ale i když už mám také zcela autorský projekt, nejpřirozenější mi z důvodů entrée přijde představit oba svoje světy. Hrávám tudíž v Německu Bacha, Pärta a také Philipa Glasse v kombinaci s několika vlastními kusy. A nedávno jsem měla úžasný koncert s Zürich Chamber Orchestra a Danielem Hopem. V první půli večera jsem hrála jako host s komorním orchestrem Bachův varhanní koncert. Ve druhé půli pak následoval můj recitál, kde zazněly i autorské skladby. Jako host si se mnou zahrál Daniel Hope, provedli jsme Pärtovu kompozici *Fratres*.

Zmínila jste zcela autorský projekt, jde jistě o Vox Organi.

Zpočátku jsem měla obavu nabídnout zcela autorský koncert. Respektive obavu měli i pořadatelé. Naštěstí na moje album *Veni Sancte Spiritus* vyšla kladná recenze v anglickém časopise *Gramophone* a ta přesvědčila i pořadatele. Sama jsem si řekla, že musím být nekompromisní. Že se nesmím nechat ukecat například ve stylu „my vám dáme na festivalu příležitost, ale hrajte jen klasickou hudbu“. To se stalo a reagovala jsem slovy „omlouvám se, ale jsem ve fázi, kdy je pro mě důležité hrát vlastní hudbu, a jsem schopna nabídnout program, který kombinuje obojí“. Fungovalo to, pořadatelé nešli do úplného rizika a já představila vedle klasických „jistot“ i vlastní kompozice. Jenže pak jsem napsala celovečerní autorský program *Vox Organi*, musela se postavit před publikum a hrát od A do Z vlastní věci, bez záchrany slavných klasických kompozic. Tuto příležitost jsem dostala na Podzimním festivalu duchovní hudby v Olomouci. A získala za *Vox Organi Classic Prague Awards*, což pro mě představovalo ohromné naplnění.

Předpokládám, že dalším krokem bude zachycení Vox Organi na albu.

Určitě, moje druhá deska musí být čistě autorská. Rozhodně plánuji projekt natočit. Chtěla bych nahrávku pořídit v mém domovském kostele U Salvátora. Původně mě k těmto skladbám, kterým říkám *Meditace*, přivedl projekt *Organik*, připravený pro *Signal Festival*. Hudba zní místy jako elektronika, ale pozor, není v ní nic přednatočeného! Vše je kompletně vytvořeno právě na varhany u Salvátora. Jsou nové, ale postavené v barokním stylu.

Foto: Tomáš Nosil

To znamená, že se rejstříky vytahují manuálně. Tím, že držím určité tóny a postupně vytahuji určité rejstříky, ovlivňuji proudění vzduchu do píšťal a vznikají neuvěřitelné zvuky, jakési sférické zvukové krajiny, které Pavel Klusák popsal jako „zvuková pole“.

Ke kostelu U Salvátora mám silný osobní vztah, proto bych chtěla točit album právě tam. Ovšem projekt Vox Organi mohu reprodukovat kdekoliv, kde jsou mechanické varhany. A nově dokonce i tam, kde nejsou. Mám k dispozici na míru postavené

Ke kostelu U Salvátora mám silný osobní vztah, proto bych chtěla točit album právě tam.

elektronické varhany. „Tělo“ varhan mi postavila firma Shan a zvuky do nástroje mi podle mého vkusu nasmplevala firma Sonus Paradisi. Jsou to rejstříky složené z nejkrásnějších varhan romantických, barokních i renesančních, které splňují můj zvukově estetický ideál. Mám tam nahrané i varhany z kostela U Salvátora.

Na elektronickém nástroji sice nemohu dosáhnout stejné plynulosti jako při ručním vytahování rejstříků, ale všechny ty úžasné barvy a záměrně podladěné tóny mám zaznamenané a mohu je kdykoliv zahrát. Často také na jednom koncertě kombinuji hru na své elektronické varhany s těmi místními chrámovými. Chrámové varhany jsou samozřejmě nenahraditelné a vždy na ně budu hrát. Někdy však v daném kostele nenabízejí všechny možnosti, které potřebuji, abych provedla svůj repertoár. Tím, že mám mobilní varhany, mám možnost prezentovat své projekty i tam, kde by to jinak nebylo možné. Jako například v Jakartě v Indonésii, v tamním divadle Salihara, kde probíhají zajímavé produkce soudobého umění. Můj nástroj je sestaven tak, aby se dal snadno převážet. Tím se mi splnil sen mít možnost být takovým „ambasadorem“ varhanní hudby kdekoliv, pro jakékoliv publikum, jemuž mohu poskytnout zážitek z nástroje, který mě nikdy nepřestane fascinovat. ☒